

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

la „Tel. Rom.” într-una cu suplimentul „Folia Pedagogică”
Pentru Sibiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarhie pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru străinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidieceșane Sibiu, strada Măcelarilor 45.

Correspondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român”, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refuză. — Articuli nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:

Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rëndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Afaceri religioase.

III.

Sunt oare toți preoții noștri conșcși de chemarea lor? Asupra acestei întrebări, deși avem Statutul organic, deși stă acolo vađa bisericii, nu știu dacă undeva de câte ori se adună preoții s'a desbătut. O neinteresare vedem și de chemarea noastră. Prima însușire a preotului este capacitatea de a predica. Intemeietoriul legii creștine a poruncit: „mergeți și învățați toate neamurile”. S'a făcut reclamă prin sinódele archidieceșane, prin gazete, că Amvonul e mut. Oameni buni, le diceam, cereți-le să cetască „Chiriaco-dromionul”, fiindcă predicator trebuie să fie format, și dela cei bătrâni nici nu poți pretinde acesta. Formarea la cei tineri s'a făcut prin cele 6—8 clase gimnasiale și în cursul teologic. Cu acesta pregătire se credeți, că nu pot deveni oratori, nici predicatori perfecti. Pentru a se forma prin diligența proprie n'au cărți. Ei întreabă: cari sunt cărțile românesce de predici? Am vădut preoți zeloși, cari țin predici cu scop ca să lumineze pe Români și rezultatul au fost, că creștinii au slăbit în religie.

Biserica noastră de 50 de ani încóce s'a interesat cu zel mai mult de cultura Românilor decât de religia lor. Archidieceșana Transilvaniei a neglijat formarea bărbaților teologi predicatori, din contră archidieceșana Blășului în privința acesta mai mult decât trebuia. Ca să nu ni se ia atingerea laudei în înțeles rău, citez un caz concret care ni l'au istorisit Români și de care am rămas uimit. Un preot doctor a ăis creștinilor gr.-cat. „mergeți la biserica catolică dacă n'aveți aici biserică, fiindcă e mai aproape de legea noastră decât cea gr.-or”. Se vor duce domnule însă, nu cred, că îi mai readuci. Archidieceșana noastră a avut dela 1840 20 stipendii pentru facultatea teologică, câți bărbați teologi puteau să fie formați? Înainte de anul 1848 avem 10 protopopi cu facultate teologică. Diecesele Aradului și Caransebeșului ne-au întrecut. Țin, că și archidieceșana din motivul de a se întări biserica prin scrieri dogmatice să trimită tineri la teologia din Bucovina. Am vorbit despre formarea bărbaților bisericești noastre pentru posturile cardinale, viu a atinge ceva despre preoții noștri anume: Aflăm la toți spiritul bisericești ortodoxe și ce conduită au unii?

Ce înțelegem sub spirit? Acea-ce știu preoții, că le dice Mântuitorul Christos: „Feriți cei ce n'au vădut și au cređut” și „Păstoriul cel bun sufletul își pune pentru oi”, și „Cel ce nu va lăsa pre tată, pre mamă, frați și avere pentru mine, nu este de mine vrednic”, și încă: „Voi sunteți sarea pământului, de se va împuți sarea cu ce se va săra?”, și: „Așa să lumineze lumina voastră înaintea ómenilor, ca vădend faptele vóstre cele bune, să mărească pe Tatăl cel din ceriuri”. Spiritul religios din cetirea scripture și prin învățarea unei părți de rost se câștigă. Acestă școlă unică au avut preoții cei bătrâni și ei arătau spirit religios, care noi liberalii îl numim bigotie; ei însă aveau caracter tare în credința lor, în

religiositatea lor, noi unele din cele ale religiosității le facem, însă nu le mărturisim, ăicem, că nu mai corespund timpului și culturai. Acest spirit slăbește între edificiul bisericești noastre.

Tărie în cele ale bisericești ne trebuie, ca să nu simtă poporul, că ne clătinăm. Astfel vom păți o, cum scrie Isaia 51. „Vor veni cei de alte neamuri și vor pasce oile vóstre” și „O păstori, s'au risipit oile vóstre și nu le-ai cercetat pe ele” (Ieremia 23) și „Vedeți pe poporul meu stórcendul străinii cu strâmbătatea și răpindu-l cu răpiri și l lăsați” (Iezechiel 22), și „O păstori, laptele turmei voi îl mâncați cu lăna ei voi vă îmbrăcați, ăra oile mele nu le pasceți; pe cea slabă nu o ați curățit; pe cea bolnavă nu o ați vindecat, și pe cea rătăcită nu o ați căutat” (Iez. c. 34) Incă: „Haina preoției puțând te-ai făcut luminător, luminat fiind de ducul sânt: ai să luminezi cu învățaturile tale”.

Conducita preoților noștri trebuie să pădă; dacă li se dice „sfinția ta”, să fie fără prihană, sântă. Când religiositatea e vedită că scade, când sinódele archidieceșane au constatat acesta, archiereii prin pastoralele lor au îndatorat preoțimea, în acest sens trebuie să credem, că și unii preoți vor fi purtând vina. Eu unul nu pot numi pe nici un preot vinovat, însă aud prea des dela inteligența poporului nostru și dela creștini învinuiri. Acestă datorie de constatare cade în sarcina dlor protopopi. Noi avem să ne arătăm consecuenți în învățăturai ce predăm; dacă corespundem îndatoririlor din Compendiul Dreptului canonic § 186, dacă corespundem îndatoririlor Pravilei § 181. Óre nu umblăm prin căreime, nu jucăm cărți, nu mergem la vênat; nu ne certăm, nu căutăm cumva judecățile lumesci, nu suntem lacomi și asupritori etc. etc, cari sunt oprite preoților.

Am scris acestea cu scopul, care conținutul lor îl vădește, ca să fortificăm biserica; ca să ne întărim pe noi și poporul nostru, cu credința sa strămoșească și cu religiositate; fiindcă cred, că numai acestea îl apără de desnaționalizare, îl cultivă și va putea progresa.

Nu mă pot astémpără, ci rog și pe inteligența română din tóte părțile, ca în cercul ei cât pentru religiositate să premérgă cu exemplu bun, pentru ca să se îndemne și poporul a păstra religiositatea sa.

Citez spre acest scop câteva cuvinte din „Epoca”, Nr. 357 a. c. scrise în rubrica: „Credința și știința”. „Am arătat, că știința naturală nu a putut să dea o interpretare hotărâtoare existenței: o satisfacere desevérșită imperiosei nevoi metafisice a omului. De aci scepticismul și pesimismul ca urmări fatale și nenorocóse a unor doctrine, cari nu mai puteau readuce în sufletul omului siguranța, pe care o alungase.

Ceea-ce credința órbă puté să-i dea omului, știința naturalistă nu a putut.... Atunci a putut cu drept cuvânt se plângă și să regrete vremile de fericită siguranță, în care credința îi puté ținé.

Odată cu domnia științei în sufletul celui, care și-a perdut ori-ce credință, — s'a dus pe veci sentimentele

tele înalte, sentimentele largi, cari făceau să bată unison inimile tuturor ómenilor.

Prin o desinteresare de ori-ce acțiune era ucis sentimentul, care aprindea oftarea pentru o cauză sântă. Nu mai era dorința de smerenie care cuprindea sufletul credinciosului... A dispărut sentimentul, care făcea pe nobilul bogat să ajute pe cel sorman.

Românii n'au înscris în trecutul istoriei lor naționale decât un singur sentiment și cel mai înalt, pe care totdeauna l'au cultivat cu o ardóre fanatică. Acest sentiment a fost sentimentul religios.

Dacă este adevărat, că nime mare nu s'a făcut în istoria omenimii fără intervenția religii, cu atât mai vartos se póte dice acesta de străbunii noștri, cari au ținut la păstrarea neschimbată a credinții lor.”

Asociațiunea transilvană.

Dintre instituțiunile noastre culturale, unica Asociațiunea transilvană a avut speciala mențiune de a se îngriji de literatura română și cultura poporului român.

Singuraticile scóle din comune, puținele noastre scóle medii, puținele seminarii, au avut mențiunea să desvólte facultățile intelectuale ale puținilor, cari căutau acea desvoltage.

Asociațiunea era terenul comun de lucru, aici se întâlneau toți fiii buni ai poporului român, aici se căutau terenurile comune de lucru, aici se concentra tótă activitatea spre a ridica gradul de cultură al poporului român prin desvoltagea literaturii lui.

Aveam deci un bun comun, care era al nostru al tuturor, teren comun de lucru și mângăiere comună, când vedeam, că lucrurile merg bine.

La acest bun comun toți priveam cu deosebită bucurie, și fie-care din noi dam partea cea mai bună pentru prosperarea lui.

Pe ăiua de 10 Martiu a. c. Asociațiunea transilvană e convocată în adunare extra-ordinară.

Comitetul vede periclitare interesele Asociațiunii prin unele ingerințe ale guvernului țerei, și nu voește să ia el răspunderea pentru desvoltagea lucrurilor.

Dar să vedem despre ce este vorba. Pentru a pune activitatea Asociațiunii pe o basă mai largă, a da nouă avânt despărțemintelor, a da nouă viétă întreg mersului Asociațiunii prin agenturile din singuraticile comune, — adunarea generală din Blăș a aflat cu cale a enuncia acuma sunt 2 ani necesitatea de a se supune statutele unei reviziuni și unei amplificări.

Noul proiect de statute s'a promovat ministrului spre aprobare.

Ministrul de interne a făcut mai multe excepțiuni, și energiei comitetului central i-a succes a delătura punctele de controversă în favorul Asociațiunii.

În un singur punct ministrul nu a voit să fie capacitat, anume nu a voit să fie capacitat cu privire la numirea Asociațiunii.

Din titlul Asociațiunii cuvântul singur al băut la ochi, căci după

dreptul public de stat ađi Transilvania nu mai există.

A pretins deci guvernul ca numirea cea veche Asociațiunea „transilvană” să se omită și să se înlocuească cu altă numire conform dreptului public de stat.

Comitetul Asociațiunii a apărut titlul cel vechiu cu multă rezoluțiune și cu un asemenea aparat de motive, cari ambele îi fac deosebită onoare.

S'a provocat comitetul la o serie lungă de instituțiuni recunoscute în stat, cari tóte au numirea „transilvană”.

În fața ponderóselor argumente invocate de comitet, ministrul s'a aflat îndemnat a-și motiva și el punctul seu de vedere, și acela culminează în declarațiunea, că la o eventuală schimbare de statute, toate reuniunile, în al căror titlu obvine cuvântul „transilvană”, vor fi constrínse a elimina acest cuvânt.

Nu voim să prejudecăm în nici o direcțiune.

Adunarea generală e convocată pe ăiua de 10 Martiu nou a. c., ea va rezolva chestiunea în interesul Asociațiunii.

Facem ce putem, anume la locul acesta atragem atențiunea cetitorilor noștri asupra acestei chestiuni de cea mai mare actualitate, și la alt loc publicăm importantul raport cu care comitetul central al Asociațiunii prezentează chestiunea aprețiării adunării generale.

Un lucru îl simțim însă de acuma, și el asupra noastră a făcut adâncă impresiune: guvernul țerei atribuie o importanță și o tendență politică unui titlu luat de reuniunea noastră culturală în un timp, când chestiunea Ardealului nu era măr de certă între noi și elementul maghiar, și ne împinge pe toți Românii din Ungaria pe o solidaritate și o comună activitate literară, culturală.

Întruniți toți Români în o activitate literară, vom fi și mai tari și mai productivi ca până acum, și din un mare rău sântem împinși la un mai mare bine.

Să fim deci toți pentru unul și unul pentru toți.

Revista externă.

Cestiunea orientală în urma evenimentelor din Creta devine din ce în ce tot mai incurcată.

Tóte puterile mari europene lucră din tóte puterile pentru delătura pericóului unui rășboiu european, dar tóte silințele lor par a fi zădărnice, și acesta din cauza, că nici una nu voește a asigura pacea prin măsuri luate în interesul popórelor doritoare de libertate, ci cu măsuri pentru susținerea unui imperiu demoralizat, decădut, a imperiului turcesc, care e aproape de mórte.

Pentru-ce?

Pentru-că se tem să nu se încaere între sine la o eventuală stingere mai apropiată a acestui imperiu, vóind a confisca pentru sine moștenirea aceluia și a nu o lăsa în mâinile popórelor subjugate în mare parte și acum, cărora singur le compete după tóte drepturile ginților și ale istoriei.

Asta-i calamitatea.

O telegramă a Agenției „Wolf“ cu datul 14/26 Februarie a. c. comunică din Petersburg în formă oficială, că Rusia vrând să lucreze în înțelegere cu celelalte puteri mari europene, a provocat prin ambasadorul său din Atena pe guvernul grecesc, ca în timp de trei zile să se retragă din Creta atât corăbiile de resbel, cât și toate trupele; dacă însă Grecia se va împotrivi, Rusia e hotărâtă a recurge față de ea la represalii mai aspre, începând cu blocarea porturilor grecesci. Rusia, dice comunicatul Agenției Wolf, nu va lăsa să se pericliteze pacea Europei din cauza evenimentelor din Creta. În înțelegere cu Franța, Germania și Austro-Ungaria, va restabili mai întâi pacea și ordinea în Creta, după ce Grecii vor fi părăsit insula. Apoi va stabili acolo autonomie sub protecția puterilor și sub suveranitatea Sultanului.

Acastă provocare în loc să liniștească pe Greci, i-a agitat și mai mult, căci poporul grecesc cere, ca guvernul din Atena să meargă mai departe înainte pe calea apucată, trimițând întăriri armatei grecilor din Creta. Regele George al Greciei încă a declarat, că nu poate să recheme trupele grecesci din insula Creta.

În urma acestei ținute a grecilor, corăbiile marilor puteri au început blocarea insulei de toate părțile așa, că armata Greciei de pe insula Creta, precum și reșcuții, se află nu în mică calamitate.

Turcia încă continuă cu înarmările, mai cu seamă în Macedonia.

Ambasadorii marilor puteri din Constantinopol au înmănat Sultanului o provocare, ca să dea Cretei autonomie din inițiativă proprie, la care provocare sultanul încă n'a răspuns, deși termenul prefapt a expirat. În urma acestei ținute a sultanului, se dice, că ruptura între ambasadori și sultan este neîncunjurabilă.

Din cele dișe până aci, s'ar părea că există o neînțelegere între Austro-Ungaria, Germania și Rusia de o parte, și între Anglia, Franța și Italia de altă parte.

Așa se și prezintă lucrul în afară, dar în realitate nu este așa.

Fie-care putere, respective grup de puteri, doresc același lucru, menținerea păcii, numai în privința mijloacelor s'au arătat ore-cari nedumeriri.

În urmă aceste nedumeriri au dispărut, acceptându-se atât propunerile Germaniei (constrângerea Greciei cu forța de a se retrage, dacă nu va vrea de bunăvoie, cât și ale Angliei (de a se da Cretei autonomie sub suveranitatea, nominală, a sultanului). Mijlocitoriu a fost contele Goluchowsky, ministrul nostru de externe, er puterea, care a scos la ivelă aceste învoeli, a fost Rusia, când a publicat provocarea de mai sus adresată Greciei.

Ultimatul puterilor adresat Greciei încă n'a fost comunicat acesteia în formă oficială, dar comunicarea poate se va fi și făcut deja, pe când cetitorii nostri vor afla despre aceste informațiuni din partea noastră.

Se speră, că atât Grecia, cât și Turcia se vor supune voinței marilor puteri, fără vătășări de sânge.

Turcia însă va fi silită a da mai mari drepturi cretenilor, dacă n'a voit a executa reformele cerute până acum.

Cât pentru Grecia, regele George va aștepta ore-cari constrângeri cu forța din partea marilor puteri, ca astfel să arete poporului său, că numai forței majore manifestată față de el din partea marilor puteri, s'a supus voinței și silei acestora.

Din parlamentul magiar.

Sedința dela 20 Februarie 1897 n.

Înainte de a se trece la ordinea zilei, Kossuth Ferencz își motivează propunerea înaintată zilele trecute pentru sârbarea evenimentelor maghiare din anul 1848, dicând, că fiind legile din acel an sancționate deja de

M. Sa, prin sârbarea acelor evenimente nimeni nu poate fi acuzat, că nu ar sta pe baza pactului dela 1867; altcum nici în cameră nu s'ar afla partidul independist. Apoi chiar și domnitorul a donat o mare fundațiune la anul 1867 pentru honveții din 1848. Ar fi nedemn pentru guvern, ca să desbina sentimentele statului de cele ale națiunii.

Imediat se ridică ministrul-presedinte Br. Bánffy și mulțamește lui Kossuth pentru recunoașterea, că în privința patriotismului nu există deosebire între diferitele partide. Declară însă, că propunerea nu se poate pertracta în merit, decât cel mult poate fi vorbă despre punerea ei la ordinea zilei sau pentru amânarea ei. Recunoște și el importanța evenimentelor și a legilor maghiare din acel an și sancționate la 11 Aprilie 1848, — dar' 50 de ani nu sunt de ajuns pentru ca o astfel de propunere să se poată desbata liniștit, nu cu atât mai virtuos, căci fiind încă în viață mulți factori din acel timp, nu s'ar pute face fără vătămarea lor. Guvernul se alătură și el la propunerea pentru sârbarea aducerii acelor legi, dar' nu dorește punerea ei la ordinea zilei. El va face pregătirile necesare pentru sârbarea acesta și va raporta la timpul său.

Punându-se la vot propunerea lui Kossuth, pentru ea votează (nominal) 36 de deputați, ear' contra ei 150. Partidul popular a votat cu guvernul.

Trecându-se la ordinea zilei, la continuarea desbaterii asupra bugetului ministrului de comerț, vorbește Bartha Odön, Talián Béla și contele Serényi Béla, fără nici un miez.

La urmă răspunde ministrul de finanțe Lukács László la două interpelațiuni privitoare la catastrofele dela Reșița și Anina, negând totul.

Se înțelege de sine, că răspunsurile au fost luate la cunoștință de guvernamentali.

Sedința dela 22 Februarie 1897 n.

Se continuă desbaterea asupra bugetului ministrului de agricultură.

Br. Solymossy László se descarcă asupra socialiștilor dicând, că nu miseria, ci agitatorii au dat naștere socialismului în Ungaria. Vai de el argument.

Polonyi Géza, acest cameleon politic, vede cauza socialismului dela noi în ireligiozitatea încurajată prin legea despre neconfesionalitate. Vorbește în contra dărilor de pământ prea mari și despre șarlataniile, ce se fac la bursă. Ca remedii recomandă introducerea votului universal și votarea secretă.

Asboth Iános, concludă, că în Ungaria domnesce numai corupțiunea și forța brută. Pentru sanarea relelor, ce provin din partea socialismului, propune esmiterea unei comisii parlamentare, care să studieze afacerea și să raporteze.

La sfârșitul ședinței ministrul de interne, Perczel, răspunde la interpelările lui Visontai și Hentaller în cauza măcelului dela Anina, negând totul și aprobând procedura jendarmilor.

Majoritatea ia răspunsul la cunoștință.

Sedința dela 23 Februarie 1897 n.

La începutul ședinței Kossuth Ferencz polemizează cu contele Tisza István, respingând lecțiile ce i le-a dat acesta, lui, care a studiat economia politică în Anglia și a câștigat și un premiu prim din acésta.

După Kossuth ia cuvântul Heltai Ferencz, carele vorbește mai pe larg despre cestiunea premiilor și susținând, că umanismul n'a dat înapoi în Ungaria, primesc bugetul (ministrului de agricultură).

Cu acestea desbaterile s'au încheiat.

La urmă vorbește ministrul Darányi cercând a combate pe oratorii din opozițiune, cari nu iau convenit.

Sedința dela 24 Februarie 1897 n.

Trecându-se la desbaterile speciale, se primesc din partea majorității toate pozițiile fără nici o schimbare din bugetul ministrului de agricultură.

În firul acestei desbateri contele Zichy Jenő se ocupă cu introducerea cultivării de tea, în comitatele Bihor, Hont, etc., carea atât de frumos se cultivă în Caucaș, între asemenea condițiuni.

Sedința dela 25 Februarie n. 1897.

În ședința de azi s'a pus la ordinea zilei bugetul ministrului de honveții, care a fost primit în total fără nici o schimbare.

Desbaterile la acest buget de altă dată erau de tot înfocate, cerând opoziția ridicarea honveției pe o treptă cu armata comună în tot ce privește provederea ei cu armamente, er mai cu seamă introducerea spiritului național maghiar în ea.

Dară azi, abia pro forma s'au ridicat câțiva deputați pentru ridicarea prestigiului ei național maghiar.

Singurul deputat, Molnár János, poporal, a arătat la decadența morală a armatei, în care înjurăturile și desfrul atât de adânc au străbătut. Ca remedii recomandă provederea și a honveției cu preoți militari.

La acésta morală răspunde ministrul de honveții Br. Fejérvári dicând, că preoții sânt de vină la demoralizarea armatei, dacă se ocupă cu politică și nu instruiază tinerimea în cele religioase de ajuns până a nu intra în armată.

Tot răspunsul a fost dat de altcum într'un ton de tot batjocoritor și nedemn de ori-ce om serios.

Din parochii.

În legătură cu cele publicate de noi în numărul 13 a „Tel. Rom.“ a. c., referitoare la reconstituirea pe un nou period de trei ani a organelor noastre bisericesci școlare din parochia Bintiți, azi primim în copie privată rescriptul inspectoratului de școle dela Deva, de datul 4 Febr. a. c. n. nr. 441, prin care parochul Ioan Botean este respins cu cererea sa de a eschide din scaunul școlar pe învățătorul Ioan Dan, care în sensul §-lui 141 di art. de lege XXXVIII din anul 1868 este membru natural al scaunului școlar dela școla unde funcționează.

Fiind afacerea de o gravitate foarte mare pentru interesele noastre bisericesci școlare, când un funcționar bisericesc se adresează în afacerile bisericești și ale școlei sale la foruri necompetente, transpunem atât corespondența, cât și copia rescriptului primit P. Ven. Consistoriu Arhidieceșan spre competentă afacere.

Cu datul 13/25 l. c. primim din Cetea o corespondență, în care se aduc mari laude parochului nostru Irimie Iliescu din Stremți, carele în timpul păstoririi sale de până acum, abia 4—5 ani, a făcut mult pentru ridicarea acestei parochii; în special la stăruința dânsului s'a cumpărat în centrul comunei o grădină cu un edificiu pentru școală cu 1200 fl., pe teritoriul căreia s'a edificat apoi și o casă parochială cu care s'au spesat vr'o 800 fl.; apoi s'a reparat turnul bisericești, cheltuindu-se și cu acésta lucrare vre-o 400 fl., apoi s'au cumpărat mai multe vase, vestminte, prapori și alte recușite pentru biserică în valoare de peste 300 fl. — tot sume, destul de considerabile, adunate dela popor. Er inițiativa cea mai proșpată a părintelui Iliescu este pentru zidirea unei nău bisericești în parochia sa Stremți. Dânsu ajută. Pe lângă conducere înțeleptă multe lucruri bune și frumoșe se pot face. Dorim și noi părintelui Iliescu succes în toate întreprinderile sale îndreptate spre binele bisericești noastre ortodoxe și a națiunii noastre române.

Din România.

În considerarea evenimentelor serioșe din Orient, în special a celor din Macedonia, guvernul român a hotărât reînființarea consulatului Roman din Bitolia pentru apărarea intereselor românilor macedoneni, amenințați cu desnaționalizare totală mai cu seamă din partea grecilor, care consulat a fost înființat de guvernul conservator trecut, dar a fost desființat de guvernul dlui Sturdza.

„Asociațiunea“.

Precum am anunțat, Raportul comitetului „Asociațiunei“ către adunarea generală extraordinară din 10 l. c. este tipărit deja și expedit la toți membrii Asociațiunei.

Redacțiunile diarelor române l'au primit încă Sâmbătă.

Este voluminos, 23 pagini tipar și varșă deplină lumină asupra cestiunei în care adunarea generală, singură competentă, va avé să decidă.

„Gazeta Transilvaniei“ de Duminecă a și început deja să-și spună verdictul asupra atitudinii ministrului, taxându-o de „furor perczelians subseguens“, care se răstese către membrii Asociațiunei și le strigă: „Ticăloșilor!“ ca ei să răspundă cu smerenie și tremurând „Ticăloși Maria Ta“!

Cu astfel de frase bombastice se nisuesce „Gazeta“ a nu preocupa pe membrii Asociațiunei într-o cestiune din cele mai delicate.

Motivele, care le aduce „Gazeta“ pentru susținerea titlului actual, sunt numai o copie palidă a motivelor de cari s'a folosit comitetul în reprezentățiunea sa către ministru și numai frazele provocătoare sunt de ale autorului, carele atât după motive cât și după numerii citați și datul hârtiilor ministeriale, se vede a fi studiat actele înainte de publicarea lor, care însă nu s'a putut stăpâni până la adunarea generală, ca acolo să-și valideze vederile, ci află că ar fi în interesul cauzei ca și până atunci să verse oleu pe foc.

Noi nu-l vom urma în acésta direcțiune.

Suntem de acord însă cu concluziunile ce le face combătând tendința de a viri politica în sinul Asociațiunei și cu el dimpreună dicem și noi: „Ea — adică „Asociațiunea“ — nu e for de a discuta și delibera în materie de drept public“.

„Acésta societate a și fost ferită până acuma de valorile politice militante, și este un interes de căpetenie al existenței ei, ca să fie și în viitor la adăpostul ori-cărui tendințe, care ar ținti să o aservescă pentru scopuri politice“.

„Membrii Asociațiunei, chieamați a decide la viitoare adunare generală extra-ordinară în cestiunea titlului, vor trebui dar să aibă aceste în vedere“.

După acestea facem loc însuși Raportului comitetului, carele este destul de elocuent pentru cine vrea să-și înțelégă: Éta-1:

Raportul

comitetul central al „Asociațiunei transilvane pentru literatura română și cultura poporului român“ către adunarea generală extraordinară conchiemată pe 10 Martiu st. n. 1897 în cauza modificării statutelor Asociațiunei.

Onorată adunare generală

Adunarea generală, ținută la 27 și 28 August 1895 în opidul Blaj, cu conclusele de sub Nr. prot. 22 și 23 e însărcinat subsemnatul comitet central să înainteze proiectul pentru modificarea statutelor Asociațiunei, stabilit în acea adunare generală, la guvernul țerii pentru provedere cu clausula de prezență, și l'a împurtenicit totodată, ca la cas, dacă guvernul ar dificulta unele modificări din proiectul cel nou, să pertracteze în sinul seu observările guvernului și să le complaneze.

Comitetul central, urmând însărcinării primite, a înaintat noul proiect de statute la guvern, și după ce acesta a dificultat în mai multe rânduri diferite modificări ale statutelelor vechi, și-a dat totă silința, ca în cadrul autorizării primite să complaneze dificultățile ivite, năsuind de o parte să satisfacă toate cererile ministrului, cari se putéu împlini fără jignirea intereselor vitale ale Asociațiunii, er de altă parte să înduplece guvernul la retragerea pretensiunilor sale păgubitoare pentru activitatea și scopurile mari ale societății noastre.

După pertractări de aprópe un an și jumătate, silințele comitetului, desvoltate în ambele direcțiuni amintite, au obținut numeroșe rezultate destul de importante. Într-o singură chestiune însă, anume: cu privire la pretensiunea guvernului de a modifica titlul Asociațiunei, divergențele nu s'au putut aplana și deore-ce ministrul chiar și după repetițiile reprezentațiuni și remonstrări insistă mai departe pe lângă pretensiunea sa, comitetul — considerând importanta chestiunii și împrejurarea, că nu a fost autorizat a pertracta asupra schimbării acelor părți ale statutelelor vechi, cari dela început nu au fost dificultate de ministru și nu au fost modificate de adunarea

generală, — s'a vădit necesitat a conchiama această adunare generală extraordinară.

În cele următoare se prezintă Onoratei adunări generale un raport detaliat despre pertractările urmate între guvernul țării și între comitetul central, precum și despre starea actuală a chestiunii.

Ordinațiunea ministrului de interne nr. 929/1895 res.

Pentru mai bună orientare reamintim, că modificarea statutelor nu s'a făcut la inițiativa organelor Asociațiunii, ci în urma rescriptului ministrului de interne Nr. 929 res. 1895, care pretindea:

a) înlocuirea dispozițiunii § 5 al statutelor vechi, că „la alegerea membrilor, cari nu sunt sudiiți austriaci, e de lipsă învoirea r. gubern transilvan“ cu un text corespunzător stărilor actuale de drept public;

b) modificarea §-lui 21 în acel sens, ca publicațiunile Asociațiunii să se facă în fôia oficială „Budapesti közlöny“, și în fine

c) ca stutele să se întregescă cu textul punctului IX al ordinațiunii ministrului de interne Nr. 1508 din 2 Maiu 1875, referitor la disolvarea reuniunilor în cas de neobservarea statutelor lor.

Comitetul central, ținând cont de împrejurarea, că deja adunarea generală dela 1892 (sub nr. prot. 15) a constatat necesitatea modificării statutelor și a dispus elaborarea unui proiect de modificare, considerând mai departe, că numeroase despărțăminte au fost împedecate în activitatea lor din cauză, că aceste instituțiuni nu erau prevădute în statutele vechi, — a aflat de bine, că cu ocaziunea modificărilor pretinse de guvern, să supună întreg statutul unei revisiuni temeinice și să-i dea textuarea corespunzătoare stărilor și trebuințelor actuale ale Asociațiunii. În acest sens a fost elaborat noul proiect de statute și adunarea generală, acceptând punctul de vedere al comitetului, l'a primit în forma în care a fost prezentat.

Reprezentățiunea comitetului din 10 Septembrie 1895.

Proiectul pentru modificarea statutelor, în urma dispozițiilor luate de comitet în ședința sa din 5 Septembrie 1895, (sub Nr. prot. 154), la 10 Sept. a celui an a fost înaintat la guvern pe lângă o reprezentațiune detaiată, care de o parte a expus motivele, pentru cari adunarea generală nu a putut satisface cererii ministrului referitoare la modificarea §-lui 21 (vechii), ăr de altă parte a dovedit, că modificările, ce adunarea generală le-a făcut cu această ocaziune din inițiativă proprie, fără excepțiune sunt în deplină consonanță cu legile și ordinațiunile din vîgore.

Rescriptul ministerial Nr. 1494/1895.

În urma reprezentațiunii d. 10 Sept. comitetul a primit la 4 Februaru 1896 rescriptul ministerial Nr. 1494/1895 din 29 Decembrie 1895, care abandonând pretensiunea: ca publicațiunile Asociațiunii să se facă, după cum se cerea în ordinațiunea Nr. 929/1895, în fôia oficială „Budapesti Közlöny“, conține următoarele observări la modificarea statutelor:

„1. Drept subiect al Asociațiunii în §. 2 al proiectului se designază „poporul român“. Această națiune însă este în contradicțiune nu numai cu dispozițiunile pozitive ale art. de lege XLIV din 1868, dar și cu spiritul aceleia. Pentru că expresiunea „poporul român“ constituie o noțiune de rasă și de religie și astfel nici în sens etnografic nu are loc în cadrele designate prin amintitul articol de lege. Deci în locul acestei expresiuni să se pună: „Locuitorii cu buze valache ai Ungariei“ (magh. oláhku). Tot din aceste motive și în titlul reuniunii cuvintele „poporul român“ să se înlocuască cu expresiuni corespunzătoare.“

„2. Tot în §. 2 se numeră în sfera de activitate a reuniunii și aranjarea de expozițiuni și întreprinderi, cari servesc spre înaintarea stărilor economice ale locuitorilor români din patrie. Deoarece însă în sensul punctului II. al ordinațiunii ministeriale Nr. 1508 pres. din 1875, nu se pot constitui sub un titlu și cu statute comune, reuniuni, al căror scop difere în mod esențial, ăr în §. 2 al proiectului reuniunea pe lângă scopul cultural designază și scopuri economice, — dispozițiunile privitoare la activitatea economică a reuniunii, cuprinse în această și în ceilalți §§., precum și stipendiile pentru specialitatea de industrie din §. 17 punctul g, — cuvân-

tul „expozițiuni“ din §. 23 punctul g, și punctele b, f, și g, din §. 37 să se elimineze din proiect.“

„3. Din §. 4 să se elimineze cuvintele „încât acelea privesc prezentul“, pentru că adese-ori abia se pôte preciza, că o chestiune politică ori religioasă încât se referă și la prezent și astfel ușor s'ar ivi abuzuri, dacă s'ar permite pertractarea astorfel de chestiuni, chiar și cu restricțiunea amintită.“

„4. În §. 16 să se pună, că locul și timpul adunării generale să se insinue la autoritatea respectivă deodată cu publicarea convocării prin diare.“

„5. Dreptul care se exerciază în puterea §-lui 11 al statutelor în vigoare, că alegerea presidentului o întărește ministrul ung. reg. de interne, să se susțină și mai departe, deci aceasta să se exprime și în §. 24 al proiectului.“

„6. Chiemarea agenturii amintite în §. 36 precum și organismul acesteia și al despărțămintelor, și raporturile lor către organele centrale ale reuniunii, deoarece ce acelea în sensul §-lui 15 formează parte integrală a organismului reuniunii, trebuie precizate mai deaproape în statute.“

„7. Punctul g. din §. 37 este obscurs și neprecis, și astfel se poate interpreta în sensul cel mai larg, deci să se stilizeze în sens precis.“

„8. În §. 41 să se pună, că conculul privitor la disolvarea reuniunii are să se înainteze la ministrul ung. reg. de interne înainte de a se executa.“

Modificările proiectului de statute.

Rescriptul ministerial Nr. 1494 prezentându-se în ședința comitetului din 6 Februaru 1896 (sub Nr. prot. 42), a fost predat comisiunii, însărcinate la timpul său cu elaborarea noului proiect de statute, pentru studiarea și pregătirea unui proiect de concul.

Comisiunea, având a preciza (în sensul observării de sub 6), întreg organismul despărțămintelor și agenturilor, s'a întrunit în mai multe ședințe și după desbateri aprofundate a prezentat comitetului la 19 Maiu 1896 un raport detaliat, pe baza căruia comitetul în ședința sa din 21 Maiu 1896 a decis a remonstra în contra pretensiunilor (de sub 1, 2, 3 și 5 ale ministrului) referitoare la eliminarea termenului „poporul român“ din titlu și §. 1, la eschiderea lucrărilor economice din sfera de activitate a Asociațiunii (§§. 2, 17, 23 și 37), la ștergerea cuvintelor: „încât acelea privesc prezentul“ din §. 4 și și în fine la întărirea presidenților din partea guvernului (§. 11 vechii); de altă parte comitetul a decis: a preciza mai bine unele dispozițiuni ale §§-lor 2 și 37 referitoare la activitatea economică a Asociațiunii (observarea ministr. de sub 2), a întregi (conform observărilor de sub 4, 6, 7 și 8) statutele cu organismul despărțămintelor și agenturilor cu dispozițiunile polițiale referitoare la convocarea adunărilor (§. 16) și la disolvarea societății (§. 41) și în fine a șterge punctul g, din §. 37.

În sensul acestui concul comitetul central a făcut următoarele modificări în textul proiectului de statute:

1. În §. 2 cuvântul ultim „economică“ s'a înlocuit cu cuvântul „materială“ și astfel construcțiunea întreaga sumă:

„și în fine prin ori-ce alte întreprinderi, cari vor pute contribui la prosperarea literaturii și culturai poporului român din patrie și la bunăstarea lui materială.“

2. La alinea primă a §-lui 16 s'au adaus următoarele cuvinte:

„și deodată cu publicarea se va insinua la respectiva autoritate politică“. Astfel textul întregii construcții va fi următorul:

„Convocarea adunării generale se va publica prin diarele române și deodată cu publicarea se va insinua la respectiva autoritate politică.“

3. Din §-ul 37 s'au eliminat punctele g și b. ear' textul punctului f. *) s'a înlocuit cu următorul text:

*) Aceste puncte au avut în proiectul prin următorul text:

Chemarea despărțămintelor este a conlucra: etc.

b) prin căștigarea de modele și mașine agricole, instruind poporul la întrebunțarea lor practică;

f) prin îndemnarea poporului la înființarea de însoțiri între sine, prin care să se ajute fiecare individ s'au membru al acelei însoțiri în întreprinderi folositoare, și în fine

g) prin luminarea poporului cu privire la ceea-ce strică și folosesece atât singuraticilor, cât și întregului popor.

„prin îndemnarea poporului la înființarea de însoțiri folositoare pentru membrii lor provădute cu statute speciale, cari se vor înainta la autoritățile competente pentru aprobare.“

4 În locul textului §. 40 să se primescă textul următorilor §§.

Organismul despărțămintelor și agenturilor comunale.

§. 40.

Despărțămintele își îndeplinesc afacerile prin adunările cercuale, prin comitetele cercuale, și prin agenturile comunale. Fiind ele numai părți integrante ale Asociațiunii, se înțelege de sine, că toate acțiunile lor trebuie să fie controlate și aprobate de comitetul central, că avere proprie nu pot avea, ci tot ce intră la cassa lor au se transpună la cassa centrală; pentru trebuințele despărțămintelor însă, la propunerea adunării cercuale, se va asemna din partea comitetului central 20% din sumele încassate prin ele pe s'ema Asociațiunii în fiecare an, sub ori ce titlu, afară de taxele încassate dela membrii fondatori și pe viață, cari în sensul §-ului 7 au să între întregi la fond.

Economiile fiecărui an rămân la fondul Asociațiunii și nu se mai pot pune pentru alt an la dispozițiunea despărțămintului.

Adunarea cercuală.

§. 41.

Despărțămintul va ține în fiecare an câte o adunare cercuală, în cas de necesitate și mai multe, la care pot participa cu vot decisiv toți membrii enumerați în §. 39.

Presidiul îl poartă directorul despărțămintului, în absența acestuia vice președintele comitetului cercual, eventual cel mai în etate dintre membrii comitetului cercual, ăr când comitetul central va esmite delegat în scopul acesta, delegatul comitetului central. Ivindu-se împedecarea președintelui numai în ziua s'eu chiar suă durata adunării cercuale, membrii prezenți își aleg președinte din sinul lor.

Conclusele se iau cu majoritatea voturilor celor prezenți și se pot pune în lucrare numai după aprobarea lor din partea comitetului central.

Fiind voturile egale, dirimă votul președintelui.

Locul și ziua adunării o ficsază comitetul cercual.

Convocarea se publică prin diarele române și totodată cu publicarea se insinua la respectiva autoritate politică.

Procesul verbal se transpune prin comitetul cercual la comitetul central spre aprobare și păstrare în archiva centrală, ăr pentru archiva despărțămintului se păstrează în copie.

§. 42.

Agendele adunării cercuale sunt:

1. Alegerea directorului despărțămintului și a comitetului cercual.

2. Executarea conculselor comitetului central.

3. Acuirare de membrii noi pentru Asociațiune și încassarea taxelor de membri.

4. Consultare asupra măsurilor necesare pentru prosperarea Asociațiunii prin mijlocele indicate în §. 37.

5. Revisuirea rațiociniilor comitetului cercual și, provădute cu opiniunea sa, înaintarea lor la comitetul central spre aprobare și darea absolutului.

6. Stabilirea bugetului anual pentru trebuințele despărțămintului între marginile indicate în § 40 și substernerea lui la comitetul central pentru aprobare.

7. Facerea de propuneri la comitetul central privitoare la înaintarea scopului Asociațiunii.

Comitetul cercual.

§. 43.

În fruntea fie-cărui despărțămint stă un comitet ales pe trei ani de însuși despărțămintul în adunarea cercuală și întărit de comitetul central, căruia este nemijlocit subordonat.

Comitetul stă: din directorul despărțămintului ca president și din 4 membri aleși, apoi din membrii fondatori și pe viață ai Asociațiunii, domiciliati pe teritoriul despărțămintului; membrii onorari și ajutători nu pot fi membri ai comitetului. Comitetul își alege din sinul s'eu un vice-president, care substitue pe presidentul, când acela este im-

pedecat, ăr când și vice-presidentul este impedecat, presidază cel mai în etate dintre membrii prezenți. Alege mai departe pe durată de 3 ani din sinul s'eu și dintre membrii despărțămintului (§. 39) un cassar, un controlor și un notar. Postul de controlor cu cel de notar se pot îmbina într-o persoană.

§. 44.

Comitetul ține ședințe după necesitate. Ședința o convocă presidentul, s'eu fiind acesta împedecat, s'eu la provocarea a doi membri din comitet nevoid el a o convoca, o convocă vice-presidentul eventual cel mai în etate din membrii comitetului (§. 43). Conclusele se iau cu majoritatea voturilor celor prezenți și sunt valide numai dacă la ședința participă pe lângă president cel puțin doi membri. Fiind voturile egale, dirimă votul presidentului.

Conclusele se pot pune în lucrare numai după aprobarea lor din partea comitetului central.

Procesul verbal al fie-cărei ședințe la termin de cel mult 8 zile dela ținerea ședinței se transpune la comitetul central pentru aprobare și păstrare în archiva centrală, ăr pentru archiva despărțămintului se păstrează în copie.

§. 45.

Agendele comitetului cercual sunt:

1. A lucra cu tot zelul pentru înaintarea scopului Asociațiunii pe teritoriul despărțămintului: prin înmulțirea membrilor, prin încassarea cotisațiunilor și contribuțiilor de tot felul pe s'ema fondului Asociațiunii, prin crearea, susținerea și aplicarea mijlocelor cuprinse în §. 2 și prin executarea celor indignate în §. 37 al statutelor.

2. A executa conclusele adunării cercuale aprobate prin comitetul central precum și dispozițiunile comitetului central.

3. A înființa prin comunele din despărțămint agenturi și a supraveghia activitatea lor.

4. A înființa prin comunele din despărțămint biblioteci populare și a le provede cu lectură acomodată pentru popor.

5. A revisui rațiociniul anual al casarului s'eu și provădute cu observările sale a-l înainta la adunarea cercuală spre mai departe afacere.

6. A face proiectul de buget anual pentru trebuințele despărțămintului, între marginile indicate în §. 40, și a-l înainta la adunarea cercuală pentru pertractare.

7. A face propuneri la comitetul central și la adunarea cercuală privitoare la înaintarea scopului Asociațiunii.

8. A fixa locul și timpul adunării cercuale, a o convoca și deodată cu publicarea convocării a o insinua la respectiva autoritate politică.

9. A raporta la adunarea cercuală despre tot ce s'a petrecut în afacerile Asociațiunii în raionul despărțămintului în cursul unui an.

10. A înainta la comitetul central procesele verbale ale adunării cercuale și pe ale sale.

Agentura comună.

§. 46.

În fie care comună, în care se află cel puțin patru membri de ori-ce categorie ai Asociațiunii, se pôte înființa o agentură, în scopul de a servi drept organ al Asociațiunii în nemijlocita atingere cu populațiunea respectivei comune.

Agentura se constituie sub presidiul unui delegat al comitetului cercual, alegându-și un president, un cassar și un notar pe timp nedeterminat, pe cari însă comitetul cercual îi pôte schimba când cere trebuința.

§. 47.

Chemarea agenturii este: a stărui pentru înmulțirea membrilor și altor venite ale Asociațiunii în comună;

a încassa banii dela cei-ce îi vor răspunde la d'ensa și a-i administra fără întărire la comitetul cercual; a duce în deplinire dispozițiunile comitetului cercual, — a griji de foile, cărțile, eventual de biblioteca populară și cu un cuvânt de toate obiectele primite dela comitetul central pentru întrebuințarea lor în stare bună;

a înainta în fie-care an socoteli la comitetul cercual despre banii încassati, și în fine

din când în când a face comitetului cercual propuneri în interesul Asociațiunii.

6. În fine §-ul 41 devenind §. 48, la textul actual al §-ului s'a adaus următoarea alineă nouă:

„Concluzul referitor la dizolvare, înainte de a se pune în lucrare, se înainteză la ministrul reg. ung. de interne.” (Va urma.)

Noutăți.

Avis. Acei p. t. domni, cari pe zilele adunării generale extra-ordinare a „Asociațiunii Transilvane” doresc a li se angaja de mai înainte cuartir în vre-unul din hotelurile Si biului, sau eventual vre-un cuartir la particulari, — sunt poftiți a se adresa la Dl. **Dr. Elie Cristea**, secretariu consistorial. Tot odată vestim on. public românesc, că în 10 Martiu n. se va da un frumos concert din partea „Reuniunii române de muzică” din loc, carea tocmai studiază unele compoziții românesce și nouă ale distinsului nostru profesor **G. Dima**.

Alegere. Profesorul Arseniu Vlaicu este ales și întărit director la școlile comerciale ortodoxe-române din Brașov, unicele școlile comerciale confessionale din înfrăgă țera.

„**Concordia**”. Oare numai curiositatea se fie?

S'au se cercă material pentru „Cartea neagră”?

Cu aceste întrebări ne întimpină un om de al „Concordiei” care ne-a enarat, că Sâmbătă s'a prezentat un comisar dela poliție în comptoarul prăvăliei și a cerut un exemplar din Statutele întreprinderii și consemnarea membrilor ei.

Statutele fiind tipărite i-le-a dat, consemnarea membrilor însă nu, pentru-că un asemenea lucru nu se poate pretinde pe baza legii comerciale. De altminteră, cel ce se interesează o poate afla la tribunalul reg. din loc, unde s'a prezentat deodată cu statutele care dimpreună cu firma, nu se înregistrau dacă nu se dovedea, că acționarii au răspuns deja 30% din capitalul subscris, în care scop a trebuit să se arete și acționarii cu numele și cu sumele plătite.

S'a mai cerut și un conspect al filialelor „Concordiei”, care nu există.

Acesta încă este un lucru, pe care și poliția și ori-cine l' poate afla dela respec-

tivele autorității politice, unde după lege trebuie însinuate.

Ni-se pare, că aceste cercetări sunt efluxul agitațiilor diarelor magiare, al căror șovinism nu încapă nici de o întreprindere comercială, dacă conducerea aceluia este în mâni românești, cum este a „Concordiei”.

Doi episcopi noi în Bosnia. Guvernul Bosniei a sistemizat în Banjaluca un nou episcopat gr.-or. sârbesc. Pentru acest scaun episcopesc e candidat protopresbiterul gr.-or. sârb al Panciovei Sava Stoicici. S'au luat cu o cale măsuri și pentru întregirea scaunului episcopesc din Tuzlin, prin arhimandritul Jicovici.

Unde-i fondul monumentului lui Iancu? Afacerea cu cei 4000 fl. colectați pentru ridicarea unui monument eroului Iancu se încurcă în chip scandalos. După ce guvernul a sistat pașii întreprinși contra colectei, și după-ce unii dintre omenii, cărora li s'a încredințat spre administrare suma pomenită, s'au reîntors în patrie, era foarte corect să se ceară dare de seamă asupra banilor. Făia din loc, „Tribuna” a și adresat în chestia acasta „Tribunei Poporului” de sub conducerea dlui Russu Șirianu — unul dintre cei competenți răspunde în afacere — întrebarea: „ce-i cu monumentul lui Iancu?” — La ceea-ce „Tr. Pop.” în nrul său dela 23 a l. trecute n. dă următorul răspuns nelămurit: „Din parte-ne o singură observare: în redacția noastră este numai cel ce a dat ideea monumentului și a fondului, a cărui colectare a fost pornită și patronată de comitetul național. Dela 16 Septembrie 1895 și până la 1. Februarie 1896, când dl Rațiu a regulat averea națională — dată în păstrarea dlui Liviu Albini — se pute cere și regula și chestia fondului. Chiar acum dacă într'adevăr vrea numai lămuriri, le pute cere dlui T. L. Albini, care-i la Cut, lângă Sibiu, fără anticiparea articolelor de senzație, mențiți să hrănescă presa magiară doritoare de scandal”. Și dl T. L. Albini, chivernisitorul averii naționale și a fondului din chestiune tace tăcerea p—estelui”.

Răspândirea ireligiozității. Primăria orașului Arad a compus statistica celor

fără confesiune. După acasta statistică, dela introducerea căsătoriei civile până în timpul de față, în Arad numărul celor fără confesiune s'a sporit la 46. Nainte abia obveniau câte unul său două casuri de aceste.

Contra urcării cuotei. Comitatul Heves în adunarea generală din urmă a congregației sale, prin un conclud a protestat contra înmulțirii poverilor cetățenilor prin urcarea cuotei, și totodată a lansat un manifest în formă de cerculariu către toate corporațiunile legislative, cerând adesiunea acestora în afacerea pomenită. Orașele: Segedinul și Sopronul în adunările lor generale municipale au luat simplamente la cunoștință manifestul și au declarat, că în chestia urcării cuotei au deplină încredere în guvernul lui Bánffy.

O femeie demon. Iuliana Kurilla din Kevermes și-a otrăvit zilele trecute băiatul mașter de 13 ani, și după ce acesta n'a murit, l'a sugrumat. Femeia bestială a fost deținută.

Șapte țărani înaintea curții cu jurați. Înaintea curții cu jurați din Timișoara s'a pertractat în 25 Februarie n. un proces, intentat de prim pretorul din Bozovici Szabó Gustáv în contra a 7 țărani fruntași din comuna Gerbovâți, pentru vătămare de onoare. Bravii țărani, cei mai de frunte omeni din numita comună, făcând parte din primăria comunală, în o corespondență publicată în „Dreptatea” au desvilit toate volnicile și ilegalitățile comise de pomenitul domn pretor. Etă în ce s'a cuprins „vătămare de onoare”? Țărani s'au purtat brav la proces, toți au declarat solidar, că primesc răspunderea pentru cele cuprinse în corespondența încredințată. Jurații i-au declarat de nevinovați pe toți 7 țărani.

Rutenii. Poporul rutén ajuns în agonie, istovit de muncă, chinuit de fâme, de mulțimea de poveri și de lipitorile de jidani, a redactat un Memorand către M. Sa Monarchul, în care își descrie starea sfâșietor de miseră în chipul următor: „Supușii credincioși ai Maj. Vostre, cei 600,000 Ruteni patrioți, etă sunt nimiciți total, atât

sufletesce, cât și materialicesce. Din împărțirea rusescă au năvălit peste noi cu miile Jidovii lacomi de usură”....

Omor. În 23 a curentei Marti, a fost ucis în Pesta ciarnicarul Haas Lipót Farkas. Haas a fost de origine din Galiția, și numai de deee zile și-a deschis prăvălia în Pesta, în strada teatrului popular. Făptuitorul, care tocmai acum a fost descoperit, la Zombor și escortat la Budapesta, deja la 7 ore seara a intrat în prăvălie, și după-ce i-a aplicat orologerului o lovitură teribilă cu o se cure peste cap, încât acela a căzut amețit la pământ, a mai furat din vitrină giuvaere, în preț de aproape 1000 fl. Poliția a pornit cercetare severă mai departe, căci se presupune, că ar ave și complici. Respectivul e un soldat desertor sârb din Sârbia și se numește Tánázkovics Szava.

Morți de arsenic. Am luat și noi notiță despre sfârșitul tragic al familiei vîd. Homan din Kéménd, constatătoare din cinci membri. Afacerea înfrîntătoare se complica. La început era vorbă, că înveninarea cu arsenic s'a întemplat din nebagare de seamă; se presupune însă, că otrăvirea s'a pus la cale cu intenție, și încă, din partea feciorului mai mare a veduvei Homan, cu numele András, care acum e pe mâna judecătoriei.

Bibliografii. În timpul cel mai scurt pun la tipar un volum de povești poporane, constător din vre-o 60 povești și snöve. Oplu va da cam 25—30 cöle tipărite, în formatul vol. I. tip. la 1886 și al vol. II. tip. la 1895. Din lipsa speselor de tipar însă nu-l pot da tipării până voui fi asigurat de acele spese. Rog deci, pe cei-ce vor ave povestirile mele, să binevoască a se abon cu grăbire. Prețul unui exemplar de 1 fl. 75 cr. (5 lei noi) este a se trimite autorului-editor. Ioan Pop Reteaganul în Retteg.

A apărut: *Naționalitatea*. Studiu de Max Nordau. Traducere de Rosmarin. Retipărire din „Tribuna”. Sibiu. „Tipografia” societate pe acțiuni. 1897.

Mersul trenurilor pe liniile orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Octobrie 1896.

Budapesta — Predeal											
Tren de per-sone	Tren de per-sone	Tren de per-sone	Tren de per-sone	Tren de per-sone	Tren de per-sone	Tren de per-sone	Tren de per-sone	Tren de per-sone	Tren de per-sone	Tren de per-sone	Tren de per-sone
10.—	8.05	—	8.05	2.—	pl. Viena	sos.	1.55	1.55	1.55	7.20	6.20
8.30	2.15	3.15	5.45	9.15	Budapesta	↑	5.45	7.40	7.—	1.50	6.20
11.21	4.16	6.52	9.02	11.12	Szolnok	↑	2.24	5.31	3.37	11.44	3.35
1.33	5.48	—	11.33	12.47	P. Ladány	↑	12.03	3.56	1.19	10.03	1.34
3.42	7.08	—	1.43	2.11	Oradea-mare	↑	—	2.37	11.04	8.43	11.32
3.58	7.15	—	2.06	2.18	Oradea-mare	↓	—	2.30	10.44	8.33	11.17
4.38	7.43	—	3.03	2.50	Mező Telegd	↑	—	2.01	10.07	8.11	10.42
5.20	8.18	—	3.45	3.26	Rév	↑	—	1.34	9.30	7.46	10.08
5.43	—	Tren micst	4.06	—	Bratca	↑	—	—	9.10	—	9.50
6.32	9.07	2.52	4.53	4.17	Ciucia	↑	5.48	12.52	8.32	7.08	9.19
7.16	9.37	3.51	5.32	4.50	Huiedin	↑	4.59	12.20	7.54	6.39	8.37
8.07	—	5.05	6.24	—	Ghirbău	↑	3.18	—	6.54	—	7.37
8.34	10.37	6.14	6.59	5.55	Cluș.	↑	2.23	11.01	6.13	5.23	7.—
8.49	11.10	—	8.40	6.11	Apahida	↑	—	10.45	5.24	4.35	6.45
9.06	11.27	—	9.09	6.27	Ghiriș	↑	—	—	5.02	4.14	6.27
10.12	12.30	—	10.40	7.27	Cucerdea	↑	—	9.24	3.47	3.01	5.18
10.42	12.57	—	11.25	7.50	Ujóra	↑	—	8.54	3.06	2.25	4.43
11.01	1.09	—	11.49	—	Vințu-de-sus	↑	—	—	2.49	2.08	4.27
11.09	1.16	—	11.59	—	Aiud	↑	—	—	2.41	2.—	4.20
11.31	1.36	—	12.29	8.17	—	↑	—	8.23	2.17	1.38	3.59
11.48	1.54	—	12.55	8.33	Teiuș.	↑	—	8.06	1.55	1.17	3.33
12.05	—	—	1.30	8.38	Teiuș.	↓	—	7.59	1.29	—	3.06
12.33	—	—	2.08	—	Crăciunel	↑	—	—	12.55	—	2.40
12.47	—	—	2.27	9.09	Blaș	↑	—	7.30	12.40	—	2.26
1.18	—	—	3.11	9.29	Micăsasa	↑	—	7.09	12.01	—	1.54
1.34	—	—	3.31	9.42	Copșa-mică	↑	—	6.56	11.41	—	1.35
2.13	—	—	3.46	9.44	Mediaș	↑	—	6.54	11.14	—	1.01
2.32	—	—	4.08	9.59	Elisabetopol	↑	—	6.41	10.55	—	12.45
3.04	—	—	4.45	10.22	Sighișoara	↑	—	6.20	10.21	—	12.16
3.40	—	—	5.27	10.51	Hașfalău	↑	—	5.53	9.42	—	11.40
4.03	—	—	6.12	11.12	Homorod	↑	—	5.33	9.13	—	11.17
5.34	—	—	7.59	12.26	Agostonfalva	↑	—	4.27	7.45	—	10.03
6.12	—	—	8.37	12.58	Apăța	↑	—	3.53	7.02	—	9.25
6.41	—	—	9.07	1.15	Feldioara	↑	—	3.37	6.36	—	9.01
7.16	—	—	9.40	1.34	—	↑	—	3.16	5.53	—	8.28
8.—	—	—	10.25	2.09	Brașov	↑	—	2.45	5.08	—	7.48
—	11.—	—	—	2.19	Timiș	↑	—	7.01	2.18	—	—
—	12.26	—	—	3.01	Predeal	↑	—	6.39	1.42	—	—
—	1.11	—	—	3.31	București	↑	—	5.11	1.12	—	—
—	8.30	—	—	9.30	—	↑	—	—	3.58	—	—

Notă: Orele însemnate în stînga stațiunilor sunt a se ceti din sus în jos cele însemnate în dreapta de jos în sus. Numerele cele grase însemnă orele de noapte.